

Gravide rygere: Potentiale for forbedring af intervention

Forfattere: M Rasmussen, H Tønnesen
Tidsskrift: Clinical Health Promotion 2015

Original titel: Pregnant smokers: Potential for improvement of intervention

Baggrund

I mange lande antages rygning at være den vigtigste risikofaktor for en kompliceret graviditet og fødsel, der kan undgås. Komplikationer, der er forbundet med rygning er spontan abort, graviditet uden for livmoderen, perinatal dødelighed, for tidlig fødsel, lav fødselsvægt, medfødte misdannelser, moderkageløsning, hæmmet vækst, nedsat lungeudvikling og vuggedød.

Der fødes ca. 60.000 børn om året i Danmark, hvoraf omkring 1 ud af 5 børn blev født af en ryger i 2001 og 2005, mens ca. 2 % af de gravide kvinder stoppede med at ryge under deres graviditet. Et finsk studie har fundet, at prævalensen af gravide rygere i Danmark var 10-12 % i 2010. Der er dog intet klart billede på hverken registrering eller karakteristikker af gravide rygere i Danmark.

Formål

Formålet med studiet var at undersøge prævalensen, karakteristikkene og registrering af rygning blandt mødre og rygeophør under graviditet samt vurdere potentialet for forbedring for at hjælpe flere gravide kvinder til at stoppe med at ryge.

Metode

Studiedesign: Undersøgelsen er et kohortestudie baseret på data fra Fødselsregisteret og Rygestopbasen i perioden 2006-2012.

Deltagere: Studiet omhandler 422.221 kvinder, der i perioden har født og er blevet registreret i Fødselsregisteret samt 27.425 kvinder, der har deltaget i et kvalitetssikret rygestopkursus og er blevet registreret i Rygestopbasen.

Data: De danske CPR-numre blev brugt til at udtrække og sammenligne data fra de to databaser. CPR-numrene blev således brugt til at identificere de, der deltog i et rygestopkursus i Danmark under deres graviditet. Derefter blev håndtering af data udført på anonyme data. For at kombinere et rygestopkursus med en graviditet måtte interventionen tage sted under en del af graviditeten.

Resultater

13 % af de gravide var rygere, hvoraf prævalensen af rygning gennem hele kohortestudiet var højest blandt mødre yngre end 25 år (29 %). Blandt mødre mellem 25-34 år var prævalensen på 11 %, og blandt mødre på 35 år eller derover var den på 10 %.

De statistiske signifikante prognostiske faktorer var for kvinder, der stoppede med at ryge meget lignende faktorerne for ikke-rygere. Studiet fandt dog, at gravide kvinder i Midtjylland havde større tendens til at stoppe med at ryge, gravide kvinder i alderen 25-34 år var associeret med rygeophør, mens kvinder på 35 år eller derover havde tendens til at forsætte med at ryge.

Gravide rygere: Potentiale for forbedring af intervention

De prognostiske faktorer for tidligt rygeophør var at være gravid i de første år af studieperioden samt ikke at have nogen registrerede jordmoderbesøg.

En sammenligning med Rygestopbasens data viste, at kun 1.279 af de gravide kvinder deltog på et formaliseret rygestopkursus under deres graviditet i studieperioden, men at ikke alle var registrerede som rygere i Fødselsregistret. Ifølge Rygestopbasen var 18 %, som havde gennemgået et rygestopkursus med en opfølgning efter 6 måneder, registrerede som ikke-rygere.

Det relative høje antal af gravide rygere kunne potentielt drage fordele fra det danske intensive 6-ugers guldstandardprogram (GSP). GSP har vist sig at have en kontinuerlig effekt ved rygestop for gravide mellem 24,5-32 % efter 6 måneder med en opfølgning på 76 %. Antallet af gravide rygere var ifølge Fødselsregistret 57.971 kvinder. Når man trækker de 1.279 gravide, der har gennemgået et formaliseret rygestopkursus, består den potentielle målgruppe af 56.692 rygere. Antallet af gravide, der yderligere ville blive røgfrie, ville potentielt være 13.890-18.141 i studieperioden, såfremt at de alle deltog i det intensive 6-ugers guldstandardprogram.

Konklusion

Dette danske kohortestudie, der omfatter mere end 400.000 gravide kvinder, fandt en relativ høj frekvens af rygere, der dog er faldende i perioden fra 2006-2012. I gennemsnit havde 1 ud af 8 gravide kvinder røget på et tidspunkt i løbet af deres graviditet, men der var næsten tre gange så mange rygere blandt de yngre kvinder op til midten af 20'erne sammenlignet med andre aldersgrupper. Prævalensen af danske gravide rygere er høj, hvor der er behov for store forbedringer. Heraf foreslår studiet, at brugen af det intensive guldstandardprogram yderligere ville kunne reducere antallet af gravide rygere med 25-32 %. Studiet indikerer et akut behov for øget fokus på at tilbyde effektive rygestopkurser til alle grupper af gravide rygere, men hvor fokus især bør rettes mod de yngre aldersgrupper.